

ARLES

YİNE, YENİ, YENİDEN...

Son yaptığım seyahatle bu benim beşinci gelişim oldu ve daha önceki Arles fotoğraf festivali deneyimlerimi de yine bu sayfalarda paylaşmıştım sizinle. Bu yıl nihayet basın akreditasyonum gelince, 2 yıldan fazla süren pandemi sonrası bu festivali ne halde bulacağımın merakı içinde açılış haftasında yerimi aldım.

MEHMET
ÖMÜR

ARLES fotoğraf buluşmaları her fotoğraf severin yaşamında en az bir kez gidip görmesi gereken büyük bir fotoğraf festivalidir bence... Ama öyle bir, iki günde gidip dönülecek tarzda bir festival değil bu Arles festivali. Her fotoğrafçının en azından bir hafta kalması ve Arles ve Provence bölgesini yaşayarak deneyimlenmesi, gerçek anlamda fotoğrafı sanatını

yaşaması gereken dünyanın en büyük fotoğraf festivalidir Arles. Günün 24 saatinde fotoğrafı yaşadığınız bu ortamda yer gök fotoğraf dolu ve fotoğrafa dair aklınıza ne geliyorsa var!

Son yaptığım seyahatle bu benim beşinci gelişim oldu ve daha önceki Arles fotoğraf festivali deneyimlerimi de yine bu sayfalarda paylaşmıştım sizinle. Bu yıl nihayet basın akreditasyonum gelince, 2 yıldan fazla süren pandemi sonrası bu festivali ne halde bulacağımın merakı içinde açılış haftasında yerimi aldım. Ne yazık ki, Arles şehir merkezinde olan oteller bir yıl öncesinden rezerve edildiğinden, 10 km ötedeki sevimli bir köyde doğanın içindeki bir otelin son odasını alabildim. Bu durum Arles içindeki her akşam, gece yarısı hatta sabah saatlerine kadar devam eden fotoğraf etkinliklerine katılmamı maalesef biraz zorlaştırdı.

Festivalin zenginliği ve hareketliliği bakımından geçmişte olduğu gibi aynen devam ediyor olması beni etkiledi diyebilirim. Fotoğrafçı **Lucien Clergue** tarafından kurulan festivalin bu yıl 53.sü yapılıyor. Pandemiye rağmen geçen yıl 110 bin kişinin geldiği, normalde 50 bin kişinin yaşadığı Arles'daki bu festivale, bu

yıl daha çok katılımcı bekleniyordu. Diğer yandan etkinliklerin yıldan yıla çevredeki köylere de yayıldığını gözlemliyoruz. Grand Arles Express adını alıyor olması da ilginç bence ama anlaşılabilir bir durum bu. Avignon, Aix en Provence ve Marsilya'ya kadar uzandığını izlemek de oldukça keyifli. Bu fotoğraf şenliğine yön veren slogan **“Görünen ve Görünmeyen”** olarak belirlenmiş. Festivalin yeni başkanı Christoph Wiesner kadın fotoğrafçıları ve yeni fotoğrafçıları öne çıkarmayı yeğlemiştir. Son yıllarda sanat ortamlarında hep gündeme gelen “sanat ortamında kadın sanatçıların ne kadar az temsil edildiği” konusu yönlendirici olmuş. Arles festivali bünyesinde LGBT ve Q konusunun da oldukça ön planda yer aldığını belirtmeden geçemeyeceğim.

Festivalin organizasyonu içinde, şehirdeki onlarca sergi düzenleyen galerilerin dışında, önemli büyük tarihi binaların içinde 40'dan fazla resmi sergi alanı var. Günlük veya haftalık “pass” kartlar alarak istediğiniz kadar etkinlik gezebiliyorsunuz. Festivalin asıl adının **“Arles Karşılaşmaları”** olduğunu da atlamayalım. Festivalin Temmuz, Ağustos ve Eylül ayları boyunca devam ettiğini de belirtmem gerekiyor. Fotoğraf festivali dediğime

bakmayın, bu üç ay boyunca Arles'da fotoğrafçıların dışında önemli veya daha az önemli çok sayıda şair, yazar ve görsel sanatçıya da rastlayabilirsiniz. Onlarla iletişim kurmakta aslında oldukça kolay, merhaba demeniz yeterli oluyor. Bundan 5 yıl önce küçük bir sokakta Joel Meyerowitz ile karşılaşmış bir süre sohbet etmişim. Sokakta karşılaşmadıklarınızı da akşam milattan bir yüzyıl öncesinde inşa edilmiş Arles Amfi Tiyatrosu'nda

dinleyip eserlerini ekranda izleyebilme imkanınız da var. Bugüne kadar kimler konuk olmadı ki; Nan Geldin, Sabine Weiss, Willy Ronis, Robert Doisneau, André Kertész, Lee Friedlander, Martin Parr bunlardan sadece bazıları.

Kadın sanatçılar denilince, **“Avangard Feministler”**in Makina Atölyesinde sergilendiğini gördüm. 1970 - 1980 arası kadının sosyal ve özel yaşamındaki yerini irdeleyen 72 kadın sanatçının eserleri var bu sergide ve bu eserler Avusturya şirketi Verbund'un özel koleksiyonundan gelmiş.

Babette Mangolte ve Manhattan'ın şaman sanatçısı **Bettina Grossman**, iki kadın fotoğrafçı olarak ön plana çıkarılmış. Çok önemli savaş fotoğrafçısı **Lee Miller**'in manken ve fotoğrafçı yönlerini gösteren kişisel sergisi Van Gogh merkezinde yer almış. Paris'e ilk giren savaş fotoğrafçıları arasında yer alan, Hitlerin banyosunda kendisini yıkanırken çektiği efsane fotoğrafı ile tanınan ve ardında 60 bin negatif bırakan, Lee Miller fotoğraf dünyasının renkli simalarından biri. Bir başka önemli kadın savaş fotoğrafçısı **Susan Meiselas**'in da geniş bir kişisel sergisi vardı ve elleriyle çalışan kadın serilerinin video enstalasyonları ile Arles'a gelmiş ancak 1979 yılında Nikaragua'da çektiği, el bombası atan Sandinist gerilla fotoğrafı yoktu sergide. Bunları yanı sıra kadın fotoğrafçılardan Cindy Sherman, Martha Wilson ve Orlan, kitaplarıyla süslüyorlardı Arles kitapçılarını.

FOTOĞRAF KİTAP FUARI

Arles fotoğraf kitapları fuarı ise ayrı bir alem. Arles'daki kitapçıların hepsi ağırlıklı olarak fotoğraf kitapları satıyorlar ama kitap fuarı ayrı bir konseptti gerçekten. Dünyanın her noktasından gelen yayınevleri binlerce fotoğraf kitabını festivalin kendilerine gösterdiği 4 önemli alanda sergiliyorlardı ve ben bu konuyu biraz daha açmak istiyorum. **"France PhotoBook"** adlı kuruluş organizasyonu üstlenmiş ve tercih ettiği başlıca noktaları Capitol ve Saint-Charles koleji olmuş. Maalesef tüm festival boyunca olamayacak ve sadece açılış haftasında açık olabilecek. Bu fuarda Fransa'dan 26 yayınevi, dünyadan ise onlarca yayınevinin katıldığı bir etkinlik olduğunu belirtmek gerekir. Fuar başkanının, 10-15 sene öncesine göre kitap satın alan meraklıların sayısının artmadığını ama buna rağmen üretimin arttığını söylemesi ilginç. Litvanya fotoğraf derneğinin de çok sayıda kitapla temsil edildiği bu fuarda, ülkemizde üretilmiş bir kitabı, yayınevini veya derneği görememiş olmak beni üzmedi desem yalan olur. Fotoğrafçılık ve fotoğraf baskısı konusunda iyi bir yerde olduğunu düşündüğüm ülkemizin Arles da bir sergi, bir etkinlik vs gibi konularda da temsil edilememesini

daha çok ekonomik ve benzeri konulara bağlamak geliyor içimden. Buna rağmen festival sırasında **Aslı Türker**'in, Arles'ın Sainte Marie de la Mer adlı sahil kasabasında **Çingeneler** üzerine yaptığı çalışma sonunda çıkardığı kitap ve **Taylan Aygun** adlı sanatçımızın ipek üzerine baskılarını görmek hoş oldu doğrusu, yollarının açık olmasını diliyorum. Festivalde fotoğraf kitapları alanında bir kaç ödülün dağıtılıyor olması ayrıca hoş bir durum. Festival organizasyonu 6 bin Euro'luk üç ödül, LUMA Vakfı 25 bin Euro'luk bir ödül dağıtıyor ve bu ödülleri kazananların birkaç yıl sonra Arles'da sergi açtıklarına da şahit oluyoruz ki, bu da bana doğal geliyor.

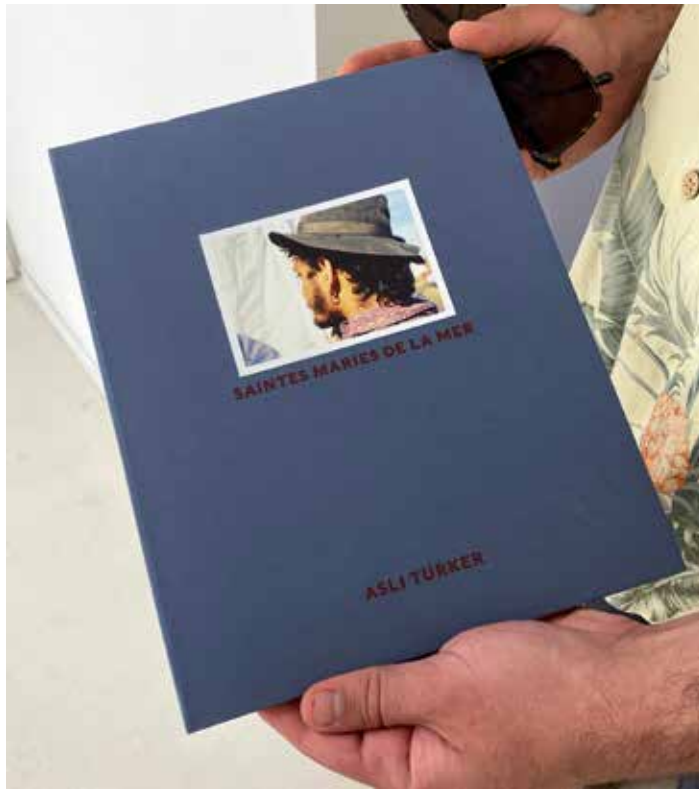
ÖDÜLLER, SPONSORLAR...

Bu kadar önemli bir festivalin iz varsa partner bulmakta kolaylaşıyor anlaşılır. Fransa ve dünyanın en paralı şirketlerini yanınıza alabilmeniz oldukça kolaylaşıyor. BMW, Louis Roederer şampanyaları, Pernod Ricard, Le Figaro gazetesi bunların başında geliyor. Pernod Ricard'ın fotoğraf sanatına yıllardır destek veren bir kurum olduğunu da belirtmek gerekir. Paris'te yeni açtığı devasa bir sanat merkezi ile bu amacını daha da ileriye taşıyacağını ipuçlarını veriyor bence.

Pernod Ricard Art Mentorship adlı inisiyatifin başındaki Antonia Scintilla şöyle diyor:

"Uluslararası ölçekte sanatsal işbirliğini teşvik etmek amacıyla oluşturulan Sanat Mentorluğu programı, seçilen sanatçılara; kültürlerin, disiplinlerin ve farklı nesillerin sanatçıları arasında işbirliği yapmak ve yaratıcı bir diyalog kurmak için hazırlanmıştır."

Bu tarz yarışmaların genç fotoğrafçılarımız, hatta sanatçılarımız için çok önemli olduğunu düşünüyorum. Madame Figaro dergisinin de kadın fotoğrafçılara verdiği ödülleri bu sene 5'den 8'e çıkartmış olduğunu ve festivalde sergilerini açmış olduğunu da ayrıca belirtmek gerek.

PARALEL SERGİLER, YAN ÜRÜNLER; LUMA, ARLES OFF, COLLECTIF DU HÉRISSEON

LUMA Vakfı sadece kendi başına özel bir yazıyı hak eden önemli bir kuruluş. Arles'in bağrına damgasını basmış. **Maja Hoffmann**; mimar Frank Gehry'ye inşa ettirdiği bir bina ve Arles'in eski tren atölyelerini sergi alanına çevirmesiyle bölgeye çok önemli bir sanat merkezi kazandırmış. İsviçreli bir sanayicinin kızı olan Maja hayatı boyunca dijital eser ve enstalasyon koleksiyonu yapmış. LUMA Vakfı ise, Arles bünyesinde bir kaç sergi ve Dummy kitap fuarı gibi etkinlikleri organize ediyor. Bu yıl **James Barnor**, **Etel Adnan** ve **Julien Creuzet** gibi önemli sanatçılara ev sahipliği yapıyor. Bütün bunların yanı sıra **Arthur Jafa**'nın "Live Evil" adlı tamamen karanlığa gömülmüş bir atmosferde düzenlenmiş sergisi de oldukça etkileyici. Miles Davis'in dev boyuttaki görüntüleri bu karanlık ortamda, müzik ve görüntü dünyasında bizi farklı duygulara götürüyor.

EĞİTİM

Festivalin eğitim boyutu, bu konuya ayrılmış özel bir bina ile kendisini gösteriyor. Arenanın yanındaki eğitim merkezinde, 3 ay boyunca her hafta 4-5 değişik önemli

fotoğrafçı eğitim veriyor. Önceden kayıt yaptırıp bu fotoğrafçının yaklaşımını öğrenebildiğiniz, dersini alabildiğiniz bu programda, ilk hafta portfolyo okumaları var. Arles'da ayrıca, Fransa'nın en önemli fotoğraf okullarından biri olan Ulusal Fotoğraf Okulu (ENSP), 1982'de devlet tarafından kurulmuş ve Fransa'da sadece fotoğrafçılık eğitim veren tek sanat okuludur.

Bütün bunların yanında, Arles Off'un daha çok genç ve yeni çıkış yapan yaratıcı fotoğrafçıları sergileyen paralel bir etkinlik olduğunu, **Collectif du Hérissou**'un ise 60 fotoğrafçının bir araya gelerek oluşturdukları bir oluşum olduğunu belirtmek gerekiyor. Collectif du Hérissou, ortak olarak 4 önemli galeri ile anlaşmış ve her noktada 5-6 fotoğrafçıya sergi açmışlar, bir nevi kooperatif usulü diyebiliriz.

ÖNE ÇIKAN SERGİLER...

Bu yıl ülke olarak Hindistan'ın misafir edildiğini belirtmek gerekiyor ve bu bağlamda "1978-1989 Fotoğrafları" adlı sergisi ile **Mitch Epstein** sergisi Hindistan fotoğraflarından oluşuyor. Ayrıca, Fransız küratör **Morad Montazani**'nin denetiminde, İranlı **Arash Hanaei**'nin "Banliyö Hantolojisi" sergisi de çok iyi. Hantoloji kavramı, Filozof Derrida'nın yaklaşımı olan ve geçmiş bir dönemin öğelerini şimdiki zamana yedirmek için kullanılan bir kavram. 1960-70'li yılların mimarisini, dijital teknolojileri kullanarak sabit görüntüler ve hareketli görüntülerle bize görsel deneyimler sunuyor. **Frida Orupabo**, "Ne kadar hızlı şarkı söyleriz" adlı sergisiyle zenci kadınları değişik konumlarda bize sunuyor. **Pierfrancesco Celada** ise, "Hüzünlü Olduğumda Mutluluk Vadisi Trenine Binerim" adlı sergisinde beton yığınları ile ormanların sınırlarında dolaşiyor. **Sathish Kumar**, "Köyün Çocuğu" sergisinde köyüne ve gençliğine gidiyor. Fotoğraf içinde fotoğraflarıyla **Noemie Goudal**, "Phoenix" sergisiyle insanla insan olmayan arasındaki ilişkiye dokunuyor ve felsefi bir yaklaşımla insanın çevreyle olan ilişkilerini sorguluyor. Özel hayat ve kimlikle ilgili konuları sorgulayan fotoğraflarıyla **Mika Sperling**, "Louis Roederer" ödülünü kazanmış. Fotoğrafın ötesine geçmiş, kolaj ve dekupajlarla dedesinin evine gidiyor ve fotoğraflardan kesip attığı kişinin enest ilişkilerini sorguluyor. Arles'in Monoprix adlı büyük alışveriş merkezinin üst katı çok büyük bir sergi alanına dönüşmüş, biri kolektif diğeri ise kişisel olmak üzere önemli iki sergiyi misafir ediyor.

Birincisi **Lukas Hoffmann**'ın büyük format kamerasını elinde dolaştırarak üç ayak üzerine koymadan elinde çektiği sokak fotoğraflarından oluşuyor. Kendisini bir yuvarlak masa toplantısında dinledim, bu işin sanıldığı kadar zor olmadığını savunuyor. Çektiğiniz insanlara durumu izah etmeniz yetiyormuş. Diğer sergi bize bulutları görüntülemiş çeşitli fotoğrafçıların farklı yaklaşımlarını sunuyor. Ortiz vakfının dört katlı binasında "Dress code" veya "İkinci Deri" adlı sergisinde, yine kimlik sorunları ile ilgili onlarca fotoğrafçının işini sergileniyor. Bu binada ayrıca Belçika Fotoğraf Kitapları sergisini de belirtmek gerekiyor. Diğer taraftan, **Jacqueline Salmon**'un sergisinin ilginç olduğunu atlamayalım. Reattu Müzesi'nde olan bu sergi, Picasso'lar dahil olmak üzere, birçok önemli sanat eserinin arasına yerleşmiş fotoğraflarından oluşuyor. Serginin adı "Ölü Nokta; Perizonium". Perizonium, İsa'nın cinsel organlarını örten bez parçasına verilen ad ve Salmon bu konuya bir akademisyen tavrı ile gerçek bir araştırma gibi yaklaşmış. Görülesi bir başka sergi ise, festivalin can alıcı noktalarından "Croisiere'de Klavdiy" in sergisinin de sağlam sergilerden olduğunu söyleyebilirim.

Özetle, Arles Fotoğraf Festivali'nde fotoğrafın her alanı temsil ediliyor ve her yıl bazı özel konular ve fotoğrafçılar öne çıkarılıyor. Ama dokümanter fotoğrafçılık, çevre ile ilgili konular, insani konular, işçi sorunları, eski fotoğraf teknikleri ve deneysel fotoğraf teknikleri her sene yerini sektirmeden alıyor bu festivalde.

İstanbul'da yapılan fotoğraf festivalinin ise, birkaç teşebbüsten sonra artık yapılmıyor olması oldukça üzücü, oysa çok güzel bir girişimdi. Bu yıl Arles'a gidemezseniz bile, önümüzdeki yılın programınıza koymaya çalışın derim. Hepinize fotoğraf dolu bir yaz diliyorum. 📸

BRIGITTE ALOISE ROTH